

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:
**Osnove postupka o izvršenju prinudne naplate potraživanja po osnovu
mjenice – iskustvo Hrvatske, Slovenije i Srbije**

Podgorica, mart 2014. godine

Broj: 02/2014

Klas. br: 00-52/14-

Datum: mart 2014. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

**Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore*

Sadržaj

Uvod.....	4
Hrvatska	6
Slovenija	12
Srbija.....	14
Izvori informacija.....	23

Uvod

Osnovni preduslov razvoja svake ekonomije je finansijska stabilnost. Međutim, postoji niz faktora koji mogu uticati na finansijsku stabilnost, te na samu likvidnost privrede. Jedan od pokazatelja likvidnosti privrede je i pokazatelj prinudne naplate.

Poslovanje velikog broja privrednih subjekata karakterišu narušeni dužničko-povjerilački odnosi koji za posljedicu imaju pad privredne aktivnosti a ogledaju se kroz izbjegavanje, odnosno neredovno izmirivanje međusobnih obaveza, te neefikasnost pokrenutih postupaka za naplatu potraživanja. Problem poteškoće u naplati potraživanja je jedan od velikih problema privreda koji dodatno otežava česta praksa nedovoljno efikasnog rada sudova, sporog postupka rješavanja predmeta izvršenja i sprovođenja izvršenja, kao i nemogućnosti naplate potraživanja putem mjenice, kao najčešćeg sredstva obezbjeđenja potraživanja.

„U Crnoj Gori, pod prinudnom naplatom podrazumijeva se zakonska obaveza i ovlašćenje Centralne banke Crne Gore da sa svih računa dužnika na kojima dužnik-klijent banke ima sredstva, po sili zakona izvrši plaćanje obaveze navedene u osnovu za prinudnu naplatu u korist računa povjerioca, prema vremenu prijema tog osnova za prinudnu naplatu. Dužnici nad kojima se sprovodi prinudna naplata mogu biti pravna i fizička lica koja obavljaju djelatnost i imaju otvorene račune kod banaka, kao i banke i drugi subjekti za koje je zakonom propisano da se obračunski račun vodi kod Centralne banke Crne Gore.“¹

Prinudna naplata po osnovu mjenice u Crnoj Gori se može sprovoditi na osnovu većeg broja propisa među kojima je najznačajniji Zakon o izvršenju i obezbjeđenju², usvojen 27. jula 2011. godine, koji definiše postupak prinudnog ostvarivanja potraživanja na osnovu domaće ili strane izvršne ili vjerodostojne isprave i obezbjeđenja potraživanja.

Početkom februara 2014. godine, Skupštini Crne Gore dostavljen je Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju³ koji predviđa mogućnost da se prinudno ostvarivanje potraživanja po osnovu mjenice može sprovesti, pored načina izvršenja propisanog važećim crnogorskim Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju, i direktnim podnošenjem mjenice organizaciji za prinudnu naplatu radi blokade računa mjeničnog dužnika, i to samo za slučajeve kada je mjenični dužnik pravno lice ili preduzetnik.

U cilju izrade komparativnog pregleda u vezi sa zakonskim odredbama koje se odnose na izvršenje ostvarivanja potraživanja po osnovu mjenice sa posebnim osvrtom na direktno

¹Internet stranic Centralne banke Crne Gore

http://www.cb-mn.org/index.php?mn1=platni_promet&mn2=prinudna_naplata (11.3.2014)

² Zakon o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl. list Crne Gore", br. 36/11 od 27.07.2011)

³ Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju

http://www.skupstina.me/~skupcg/skupstina/cms/site_data/DOC25/ZAKONI%20I%20IZVJESTAJI/398/398_0.PDF (11.3.2014)

podnošenje zahtjeva za prinudnu naplatu za izvršenje po toj mjenici organizaciji za prinudnu naplatu, Istraživački centar prikupio je i obradio podatke o postupku prinudnog ostvarivanja potraživanja na osnovu mjenice kao vjerodostojne isprave u tri zemlje: Hrvatska, Slovenija i Srbija. Prilikom pripreme ovog dokumenta, sagledana je relevantna zakonska regulativa u ovoj oblasti, preciznije zakoni o izvršenju i obezbjeđenju u tri zemlje, kao i informacija dostupna na internet stranicama centralnih banaka te finansijske agencije koja sprovodi prinudnu naplatu potraživanja (Hrvatska).

U zemljama obuhvaćenim ovim istraživanjem, neizmirivanjem duga izvršnog dužnika ili neizmirivanje izvršenja neke druge obaveze prema izvršnom povjeriocu javlja se potreba za prinudnim ostvarenjem potraživanja izvršnog poverioca pokretanjem izvršnog postupka. U tom slučaju, izvršni povjerilac podnosi prijedlog za izvršenje nadležnom sudu (Hrvatska, Slovenija, Srbija) ili notaru (Hrvatska), čime pokreće izvršni postupak.

U nastavku dokumenta predstavljen je komparativni pregled sažetih podataka u vezi sa postupkom izvršenja ostvarenja potraživanja po osnovu mjenice te mogućnost direktnog podnošenja organizaciji za prinudnu naplatu zahtjeva za izvršenje po toj mjenici (Hrvatska).

Hrvatska

U Hrvatskoj se Zakonom o izvršenju⁴ uređuje postupak na osnovu kojeg sudovi i notari sprovedu prinudno ostvarivanje potraživanja po osnovu izvršnih i vjerodostojnih isprava (postupak izvršenja), kao i postupak na osnovu kojeg sudovi i notari sprovedu obezbjeđenje potraživanja (postupak obezbjeđenja), ukoliko posebnim zakonom nije drugačije određeno. Ovim se Zakonom uređuju i materijalno pravni odnosi koji se zasnivaju na temelju postupaka izvršenja i postupaka obezbjeđenja. Osim toga, Zakon o sprovođenju izvršenja na novčanim sredstvima⁵ uređuje sprovođenje izvršenja na novčanim sredstvima, uključujući i vođenje evidencije redosljeda osnova za plaćanje, postupanje u slučaju nedostatka novčanih sredstava za sprovođenje izvršenja. U skladu sa zakonom kojim se uređuje sprovođenje izvršenja na novčanim sredstvima, Finansijska agencija označava pravno lice koje sprovodi izvršenje prema odredbama zakona.

Pokretanje i sprovođenje postupka izvršenja i obezbjeđenja

Zakon o izvršenju Republike Hrvatske propisuje da se postupak izvršenja pokreće predlogom izvršnog povjerioca, a postupak obezbjeđenja predlogom predlagača obezbjeđenja. Izvršni postupak i postupak obezbjeđenja pokreću se i po službenoj dužnosti kada je to zakonom određeno. Sud određuje izvršenje, odnosno obezbjeđenje onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u izvršnom predlogu, odnosno predlogu za osiguranje.

Zakonom o izvršenju definisano je izvršenje naplate po osnovu mjenice i propisano da ako je naplata zatražena na osnovu mjenice koju je povjerilac direktno dostavio Agenciji⁶ ona će postupiti kao i u slučaju pravosnažnog rješenja o izvršenju.

Takođe, ukoliko izvršni povjerilac neposredno zatraži od Agencije da na osnovu izvršne odluke i poravnjanja domaćeg suda i upravnog tijela koje glase na ispunjenje potraživanja i koje imaju potvrdu o izvršnosti, odnosno obračuna poslodavca o neisplati dospjelog iznosa plate, naknade plate ili otpremnine, sprovede naplatu tih potraživanja prenosom tih novčanih sredstava sa računa koje dužnik ima kod banaka na račun izvršnog povjerioca koji je naveden u zahtjevu za direktnu naplatu, Agencija će postupiti kao u slučaju dostavljanja nepravosnažnog rješenja o izvršenju koje je dostavio sud.

Sadržaj i oblik zahtjeva za direktnu naplatu utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa pravilnikom koji donosi u roku od trideset dana od dana stupanja na snagu Zakona o izvršenju. Izvršni povjerilac će uz zahtjev o direktnoj naplati priložiti original ili prepis izvršne odluke ili poravnjanja domaćeg suda ili upravnog tijela, odnosno obračuna poslodavca.

⁴ Ovršni zakon (NN 112/12, 25/13) <http://www.zakon.hr/z/74/Ovr%C5%A1ni-zakon> (11.3.2014)

⁵ Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 91/10, 112/12) <http://www.zakon.hr/z/346/Zakon-o-provedbi-ovrhe-na-nov%C4%8Danim-sredstvima>

⁶ U smislu Zakona o izvršenju Republike Hrvatske, Agencija je finansijska agencija tj. pravno lice za sprovođenje prinudne naplate u skladu sa odredbama zakona kojim se sprovođenje izvršenja na novčanim sredstvima.

Agencija će primjerak zahtjeva sa podacima o izvršnoj odluci i poravnanju domaćeg suda ili upravnog tijela, odnosno obračunu poslodavca na osnovu kojih je zatražena direktna naplata, poslati izvršnom dužniku na adresu iz zahtjeva za direktnu naplatu.

Banka kojoj je Agencija naložila da izvrši oduzimanje računa dužniku u obavezi je da bez odlaganja, na način koji je uobičajen za obavještanje korisnika računa o promjenama, obavijesti dužnika da su mu određena sredstva na računu zaplijenjena, te da odgovarajuće podatke o tome može dobiti od Agencije.

Ukoliko Agencija u roku od trideset dana od kada je dostavljen zahtjev za direktnu naplatu potraživanja, ne primi odluku od suda o odlaganju izdavanja naloga bankama da sprovedu prenos oduzetih sredstava ili rješenje suda kojim se takva odluka proglašava neprihvatljivom, izdaće nalog bankama da izvrše prenos sredstava sa računa izvršnog dužnika na račun izvršnog povjerioca.

Osnovna pravila u vezi sa izvršenjem

Zakonom o izvršenju predviđeno je da sud može odrediti izvršenje samo na osnovu izvršne⁷ ili vjerodostojne isprave.

Vjerodostojna isprava je, u skladu sa Zakonom, račun, mjenica i ček s protestom i povratnim računima kad je to potrebno za zasnivanje potraživanja, javna isprava, izvod iz poslovnih knjiga, po zakonu ovjerena privatna isprava te isprava koja se u skladu sa posebnim propisima smatra javnom ispravom. Računom se smatra i obračun kamata. Vjerodostojna isprava je podobna za izvršenje ako su u njoj naznačeni izvršni povjerilac i izvršni dužnik, kao i predmet, vrsta, obim i vrijeme ispunjenja novčane obaveze. Kad se iz vjerodostojne isprave ne vidi dospelost potraživanja, izvršenje se određuje ako je izvršni povjerilac u predlogu za izvršenje naveo datum i dan dospelosti potraživanja.

Postupak izvršenja

Postupak izvršenja je postupak u kojem izvršni povjerilac, uz pomoć suda ili notara prinudno ostvaruje potraživanje. U skladu sa Zakonom o izvršenju na novčanim sredstvima, Finansijska agencija⁸ sprovodi izvršenje na novčanim sredstvima poslovnih subjekata i građana, po svim računima i oročenim novčanim sredstvima u svim bankama, na osnovu ličnog identifikacionog broja izvršnog dužnika, bez njegove saglasnosti.

Izvršenje se ne sprovodi na primanjima, naknadama i iznosima koji su izuzeti u skladu sa Zakonom (na primjer primanja po osnovu zakonskog izdržavanja, socijalne zaštite,

⁷ Pod izvršnim ispravama podrazumijeva se: izvršna sudska odluka i izvršno sudske poravnanje; izvršna odluka arbitražnog suda; izvršna odluka donesena u upravnom postupku i izvršno poravnanje sklopljeno u upravnom postupku ako glase na ispunjenje novčane obaveze, ako zakonom nije drugačije određeno; izvršna odluka notara i izvršna notarska isprava; poravnanje sklopljeno u postupku pred sudovima časti pri komorama u Republici Hrvatskoj; druga isprava koja je zakonom određena kao izvršna isprava.

⁸ Finansijska agencija koja sprovodi izvršenje na novčanim sredstvima poslovnih subjekata i građana u Hrvatskoj je Fina, <http://www.fina.hr/Default.aspx>, (12.3.2014)

privremene nezaposlenosti, dječijeg dodatka, stipendije i pomoći učenicima i studentima) pa tim sredstvima izvršni dužnik može slobodno raspolagati.

„Sprovođenje Zakona o izvršenju na novčanim sredstvima posebno je važan i sveobuhvatan projekat koji mijenja dosadašnji način sprovođenja izvršenja, a koji ima za cilj uređivanje odnosa između izvršnog dužnika i izvršnog povjerioca, te povećanje efikasnosti naplate potraživanja i zaštitu izvršnog povjerioca. Prednosti novog sistema sprovođenja izvršenja su uređenje odnosa između dužnika i povjerioca, povećanje pravne sigurnosti, zaštita povjerioca, usklađivanje propisa Hrvatske sa pravnom tekovinom EU, uređena finansijska tržišta, brža naplata potraživanja, dostava osnova za plaćanje na jedno mjesto, kao i postojanje jedinstvene baze podataka o otvorenim računima i drugim novčanim sredstvima koje poslovni subjekti i građani imaju u bankama, štedionicama i kreditnim unijama.

Osnova za plaćanje

Finansijska agencija pokreće postupak sprovođenja izvršenja na temelju pripremljene osnove za plaćanje. Osnova za plaćanje može biti rješenje o izvršenju, rješenje o obezbjeđenju, mjenica, nalog Ministarstva finansija za naplatu po aktiviranoj državnoj garanciji, nalog za zapljenu u postupku prinudnog izvršenja pravosnažno izrečene novčane kazne u krivičnom i prekršajnom postupku, kao i svaka druga odluka nadležnog tijela kojom se u potpunosti ili djelimično prihvata predlog za sprovođenje izvršenja. Rješenje o izvršenju donosi notar ili nadležni organ (sud, poreska uprava, itd) na osnovu predloga povjerioca za izvršenje po osnovu vjerodostojne isprave.

Uz mjenicu se prilaže i zahtjev u kojem povjerilac zahtijeva od dužnika naplatu svog potraživanja i/ili plaćanje garanta i iznos duga koji se plaća.

Dostava osnove za plaćanje u FINA

Nadležni organ, odnosno izvršni povjerilac, mogu dostaviti osnovu za plaćanje u originalu ili prepis preko notara ili opunomoćenog lica, odnosno na drugi način uređen posebnim propisom, odnosno neposrednom dostavom.

Osnova za plaćanje može se dostaviti u formi elektronskog dokumenta, u skladu sa zakonom koji uređuje korišćenje elektronskih dokumenata. Osnova za plaćanje se dostavlja u skladu sa formom podataka za podnošenje osnove za plaćanje u obliku elektronskih dokumenata i formatom poruke za razmjenu i poslovnih pravila za prikupljanje podataka osnove za plaćanje.

Osnova za plaćanje može se dostaviti kao elektronski dokument nakon potpisivanja Protokola o razmjeni podataka u vezi sa elektronskim dokumentom kao osnovom za plaćanje. Protokol potpisuju FINA i donositelj osnove za plaćanje.

Evidencija redosljeda osnove za plaćanje

Primljene osnove za plaćanje i podaci o stepenu njihove izvršnosti upisuju se u evidenciju redosljeda osnove za plaćanje.

Nadležni organi, izvršni povjerilac i dužnik mogu dobiti podatke, kopije i potvrde iz evidencije (podaci o redosljedu i iznosu naplate, kopija rješenja o izvršenju, kopija mjenice) na osnovu pisanog zahtjeva za izdavanje podataka, kopija i potvrda iz evidencije. Obrazac zahtjeva je dostupan u svim poslovnicama FINA. Ispunjen obrazac zahtjeva za izdavanje podataka, kopija i potvrda iz evidencije može se predati neposrednom dostavom ili poslati poštom.

Izvršenje osnove za isplatu

Kada FINA primi osnovu za plaćanje daje naloge bankama za izvršavanje osnova za isplatu sredstava po svim računima i oročenim novčanim sredstvima koje u bankama posjeduje dužnik, prema ličnom identifikacionom broju izvršnog dužnika i bez njegove saglasnosti.

Blokada / deblokada računa

Ukoliko osnova za plaćanje nije izvršena u potpunosti, Fina daje nalog bankama da blokiraju sve račune izvršnog dužnika i zabrane raspolaganje oročenim novčanim sredstvima i u Jedinstveni registar računa⁹ stavlja oznaku blokade računa dužnika i oznaku zabrane raspolaganja oročenim novčanim sredstvima.

Banke kontinuirano obavještavaju Finu o svim prilivima sredstava na račun dužnika. Priliv novčanih sredstava koristi se isključivo za izvršenje osnova za plaćanje zbog kojeg je dužnikov račun blokiran, sve do izvršenja osnove za plaćanje. Nakon izvršenja osnove za plaćanje u potpunosti, Fina obavještava banku o deblokadi računa dužnika i ukidanju zabrane raspolaganja oročenim novčanim sredstvima te mijenja oznaku blokade računa i oznaku zabrane raspolaganja oročenim novčanim sredstvima dužnika u Jedinstvenom registru računa.

Ukoliko u Jedinstvenom registru računa poslovni subjekt ima oznaku blokade računa, odnosno oznaku zabrane raspolaganja oročenim novčanim sredstvima, takav dužnik (poslovni subjekt) ne smije obavljati obračunsko plaćanje (kompenzacija, cesija, asignacija, preuzimanje duga i druge oblike namirenja međusobnih novčanih obaveza i potraživanja), plaćati svoje obaveze gotovinom, a gotovinu koju je primio obavljajući registrovanu djelatnost u obavezi je da položi na račun u banci, niti plaćati preko

⁹ Jedinstveni registar računa (JRR) je elektronska baza podataka o računima, koju vodi Fina. Sadrži podatke o računima svih poslovnih subjekata, uključujući i račune Hrvatske narodne banke i banaka, štedionica i kreditnih unija, jedinica lokalne uprave i područne (regionalne) samouprave, te, po prv put, i o računima građana, otvorenih u bankama koje posluju u RH. Osim podataka o računima, u JRR-u se evidentiraju i podaci o postojanju oročenih novčanih sredstava, ugovorima o stambenoj štednji i depozitima u kreditnim unijama.

institucije za platni promet (pravno lice koje je od Hrvatske narodne banke dobilo odobrenje za pružanje platnih usluga).

Davanje podataka iz evidencije redosljeda osnova za plaćanje

U skladu sa Zakonom o sprovođenju izvršenja na novčanim sredstvima, Fina daje podatke, kopije i potvrde iz evidencije. Stoga, Fina je razvila internet uslugu e-Blokade namijenjenu poslovnim subjektima, u okviru koje je omogućen uvid u informacije iz Evidencije redosljeda osnova za plaćanje.”

Posebne odredbe o izvršenju radi naplate novčanog potraživanja u skladu sa Zakonom o izvršenju

Zakonom o izvršenju u Republici Hrvatskoj propisano je da se rješenjem o izvršenju novčanog potraživanja po računu nalaže Agenciji da banci izda nalog da iznos za koji je izvršenje određeno prenese sa svih računa izvršnog dužnika koji se vode na njegov lični identifikacioni broj na račun koji je određen u rješenju o izvršenju. To rješenje ima učinak rješenja o izvršenju kojim su određeni zapljena novčanog potraživanja i prenos radi naplate. Rješenje o izvršenju istovremeno se dostavlja Agenciji, izvršnom povjeriocu i izvršnom dužniku.

Zapljena računa izvršnog dužnika

Nakon što primi rješenje o izvršenju, Agencija nalaže bankama u kojima izvršni dužnik ima račune da zaplijene iznos novčanih sredstava sa računa izvršnog dužnika koji vodi do visine potraživanja koje je određeno rješenjem radi naplate.

Dostavljanjem naloga banci, izvršni povjerilac stiče, do iznosa zaplijenjenog potraživanja, založno pravo na potraživanju izvršnog dužnika prema banci za isplatu novčanih sredstava na računu.

Ukoliko po dostavljanju naloga Agencije na računu izvršnog dužnika nema novčanih sredstava u visini potrebnoj za naplatu potraživanja u cjelini, banka će prema nalogu Agencije zabraniti raspolaganje novčanim sredstvima na računima i oročenim novčanim sredstvima izvršnog dužnika do visine određene u nalogu Agencije, sve do novog naloga Agencije.

Sprovođenje izvršenja

U skladu sa Zakonom, banka obavlja prenos zaplijenjenih novčanih sredstava onda kada za to dobije nalog Agencije. Ukoliko se izvršenje sprovodi na osnovu pravosnažnog rješenja o izvršenju, Agencija nalaže banci da novčani iznos za koji je određeno izvršenje prenese na račun naveden u rješenju o izvršenju.

Nakon što primi rješenje o izvršenju, izvršni dužnik može predložiti odlaganje izvršenja. O prijedlogu za odlaganje izvršenja podnijetom u roku za žalbu protiv rješenja o

izvršenju, sud odlučuje u roku od osam dana i, u slučaju da prihvati taj prijedlog, rješenje o odlaganju odmah dostavlja Agenciji u pisanoj formi, a po potrebi obavještava telefonom, elektronskom poštom ili na drugi odgovarajući način.

U slučaju da Agencija u roku od trideset dana od dana kad joj je dostavljeno nepravosnažno rješenje o izvršenju ne primi rješenje o odlaganju izvršenja ili rješenje o ukidanju rješenja o izvršenju ili o obustavi izvršenja, može naložiti prenos zaplijenjenog iznosa na račun naveden u rješenju o izvršenju. Agencija može naložiti prenos i prije isteka roka od 30 dana, ukoliko izvršni dužnik Agenciji da saglasnost u pisanoj formi, čime izričito dozvoljava prenos zaplijenjenih sredstava prije isteka roka.

Ukoliko je rješenjem o izvršenju naloženo plaćanje određenih iznosa u određenim razmacima, Agencija banci izdaje naloge za prenos u skladu sa nalogom iz rješenja o izvršenju. Redosljed naplate svih budućih rata računa se prema vremenu kada je Agencija primila rješenje o izvršenju, osim ako Agencija naknadnim nalogom za isplatu pojedinih potraživanja ne odredi drukčije. Mogući sporovi između stranaka, odnosno stranaka i Agencije, odnosno banke u vezi sa tim da li je Agencija, odnosno banka postupila prema rješenju o izvršenju, a naročito u vezi sa tim da li je izvršni povjerilac u potpunosti namiren rješavaju se u okviru parničnog postupka.

Predlog za izvršenje

Zakonom je predviđeno da predlog za izvršenje mora sadržati zahtjev za izvršenje u kojem su naznačeni: izvršna ili vjerodostojna isprava na osnovu koje se zahtijeva izvršenje, izvršni povjerilac i izvršni dužnik, lični identifikacioni brojevi izvršnog povjerioca i izvršnog dužnika, potraživanje čije se ostvarivanje traži te sredstvo izvršenja i, po potrebi, predmet izvršenja. Predlog mora sadržati i druge predviđene podatke potrebne za sprovođenje izvršenja.

Predlog za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave mora sadržati:

- zahtjev sudu koji stvara obavezu izvršnom dužniku da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana od dana dostave rješenja, namiri potraživanje zajedno sa odmjerenim troškovima,
- zahtjev za izvršenje.

Sud rješenjem može odbiti predlog za izvršenje koji ne sadrži predviđene podatke, pri tom ne pozivajući predlagača da dopuni ili ispravi predlog.

Rješenje o izvršenju

Zakonom je predviđeno da u rješenju o izvršenju mora biti naznačeno izvršenje, odnosno vjerodostojna isprava kojom je određena izvršenje, kao i izvršni povjerilac i izvršni dužnik, potraživanje koje se ostvaruje, sredstvo i predmet izvršenja, kao i drugi podaci potrebni za sprovođenje izvršenja. Shodno rješenju o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave sud nalaže izvršnom dužniku da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja, namiri potraživanje zajedno sa odmjerenim troškovima i odredi izvršenje radi prinudne naplate tih potraživanja.

Rješenje o izvršenju ne mora biti obrazloženo i može se izdati stavljanjem pečata na predlog za izvršenje. Rješenje o izvršenju mora sadržati uputstvo o pravnom lijeku. Sud neće po službenoj dužnosti odbaciti predlog za izvršenje utemeljen na pravosnažnoj sudskoj odluci, sudskom poravnanju ili notarskoj ispravi samo zato što na tim ispravama nije bilo potvrde o izvršenju u vrijeme odlučivanja, odnosno neće odbiti zahtjev za izvršenje samo zato što potraživanje utvrđeno tim ispravama nije steklo svojstvo izvršnosti. Rješenje kojim se predlog za izvršenje potpuno ili djelimično odbacuje ili odbija mora biti obrazloženo. Zakon propisuje da se rješenje o izvršenju dostavlja izvršnom povjeriocu i izvršnom dužniku.

Ukoliko zakonom nije drugačije određeno, za sprovođenje rješenja su nadležni opštinski sudovi. Sud koji sprovodi rješenje o izvršenju ovlašćen je da odlučuje o svim pitanjima koja se tiču sprovođenja postupka izvršenja, kao i o svim pitanjima koja se jave u toku sprovođenja postupka izvršenja o kojima se, prema Zakonu, odlučuje u tom postupku i o zahtjevu za naknadu troškova postupka koji tokom postupka može naknadno biti podniet.

Obim izvršenja novčanih potraživanja i redosljed namirivanja povjerilaca određuje se i sprovodi u obimu koji je potreban za namirenje tog potraživanja i uređen je Zakonom o izvršenju. Redosljed namirivanja više izvršnih povjerilaca koji predviđa da više izvršnih povjerilaca koji ostvaruju svoja novčana potraživanja prema istom izvršnom dužniku i na istom predmetu izvršenja, namiruju se onim redom kojim su stekli pravo da se iz toga predmeta namire, ako zakonom nije drugačije određeno.

Slovenija

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju Slovenije¹⁰ predstavlja pravnu osnovu u vezi sa pravilima postupka izvršenja, odnosno prinudne naplate, pri čemu sadrži i odredbe koje se odnose na mjenicu kao osnovu za naplatu potraživanja.

Pokretanje i obim izvršenja

Postupak izvršenja i postupak obezbjeđenja se pokreće na predlog povjerioca ili po službenoj dužnosti kada je to zakonom predviđeno. Izvršenje na novčanim sredstvima se vrši u obimu koji je potreban za otplatu potraživanja i obezbjeđenja.

Osnova za izvršenje mora biti sudska odluka, pri čemu je za izvršenje nadležan okružni sud. Nije neophodno da se predlog za izvršenje podnese posredstvom advokata ili drugog pravnog zastupnika. Predlog za izvršenje, takođe, može biti direktno podniet od strane povjerioca.¹¹

Vjerodostojne isprave

¹⁰ Zakono izvršbi in zavarovanju (Službeni list No. 3/07, 93/07, 37/08, 45/08, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13) <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1008> (11.3.2014)

¹¹ http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_sln_en.htm#2. (12.3.2014)

Izvršenje na novčanim potraživanjima se određuje, pored izvršne isprave definisane zakonom, i na osnovu vjerodostojne isprave, ukoliko povjerilac u predlogu navede datum dospjeća potraživanja. Vjerodostojna isprava u smislu ovog zakona može biti: faktura, mjenica i ček sa protestom ako je to potrebno za zasnivanje potraživanja, javna isprava, izvod iz poslovnih knjiga ovjeren od strane nadležnog lica, dokument ovjeren u skladu sa zakonom i dokument koji ima svojstvo javne isprave.

Predmet i sredstva izvršenja

Predmet izvršenja na novčanim potraživanjima može biti svaka stvar ili imovina dužnika ili materijalno pravo, osim ako zakonom nije predviđeno izuzeće od izvršenja ili ograničenje izvršenja.

Predmet izvršenja ne mogu biti:

- stvari van prometa,
- rudna i druga prirodna bogatstva,
- zgrade, oprema i druge stvari koje su potrebne državi ili lokalnoj zajednici za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti, kao i pokretnosti i nepokretnosti koje služe za potrebe odbrane zemlje;
- zgrade, oprema i druge stvari koje su neophodne za obavljanje javne službe;
- druge stvari i prava u skladu sa zakonom.

Predlog za izvršenje po osnovu priložene mjenice

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju Slovenije sadrži posebne odredbe o izvršenju po osnovu mjenice, odnosno poseban član pod nazivom „Predlog za izvršenje pa osnovu priložene mjenice”. Ako u slučaju spora važi pravilo postupka u privrednim sporovima povjerilac može sudu podnijeti predlog za izvršenje po osnovu priložene mjenice kao vjerodostojne isprave. U sklopu predloga moraju biti navedeni: povjerilac i dužnik sa identifikacionim podacima, mjenica, dužnikova obaveza, sredstvo ili predmet izvršenja, drugi podaci, koji su, imajući u vidu predmet izvršenja, potrebni kako bi se moglo obaviti izvršenje, i zahtjev da sud naloži dužniku da u roku od tri dana po uručenju rješenja o izvršenju plati potraživanje zajedno sa pripadajućim troškovima postupka.

Nakon što primi predlog za izvršenje zajedno sa vjerodostojnom ispravom sud vrši provjeru istih u skladu sa odredbama ovog Zakona, donosi rješenje o izvršenju, odobrava izvršenje, odbacuje predlog za izvršenje (ukoliko je neopravdana zbog materijalnih razloga) ili odbija predlog zbog proceduralnih razloga. Dužnik mora biti jasno naveden, odnosno njegovo ime i adresa (ili mjesto stanovanja) u okviru predloga za izvršenje. Dužnik mora biti postojeća osoba (ne preminula ili lice uklonjeno iz sudskog registra). Ukoliko prijedlog sadrži navedeno ime dužnika koji ne postoji, prijedlog se odbija, a ukoliko premine procedura se suspenduje *ex lege*.¹²

¹² http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_sl_en.htm#2.1 (12.3.2014)

Povjerilac u predlogu za izvršenje nije dužan da navede podatke o organizaciji za platni promet kod koje ima novčana sredstva i broj računa. U tom slučaju, sud prije izdavanja rješenja o izvršenju po službenoj dužnosti vrši istraživanje o tim podacima u okviru dostupnih elektronskih evidencija. Ukoliko povjerilac predlaže izvršenje takođe i na nematerijalnim vrijednosnim hartijama ili na platu, nije dužan da navede podatke o organizaciji za platni promet u kojoj dužnik ima novčana sredstva i broj računa, kao i podatke u vezi sa nematerijalnim hartijama od vrijednosti koje su u vlasništvu dužnika. U tom slučaju, sud na osnovu pravosnažnog rješenja o izvršenju po osnovu hartije od vrijednosti, po službenoj dužnosti, vrši istraživanje o navedenim podacima u okviru dostupnih elektronskih evidencija.

Efekat i svrhu svih prinudnih mjera predstavlja isplata potraživanja povjeriocu.

Nadležnost organizacije za platni promet

Što se tiče odgovornosti organizacije za platni promet kada je u pitanju prenos i plaćanje dospjelih iznosa primjenjuju se odredbe ovog Zakona koje se odnose na odgovornost za plaćanje dospjelih iznosa.

Organizacija za platni promet odgovorna je za štetu koju je nanijela povjeriocu, jer nije postupila u skladu sa rješenjem o izvršenju ili je prekršila odredbe zakona koje se odnose na prenos podataka, redosljed, obim i način otplate obaveza koje proizlaze iz rješenja o izvršenju.

Organizacija za platni promet je dužna da na zahtjev suda pruži sva pojašnjenja, kao i dokumenta koja se odnose na to kako je sprovedeno rješenje o izvršenju, te da li je i kako primijenjen zakonom predviđen redosljed isplate potraživanja.

Srbija

U Srbiji se postupak ostvarivanja potraživanja (postupak izvršenja) i obezbjeđenja potraživanja (postupak obezbjeđenja), na osnovu domaće ili strane izvršne ili vjerodostojne isprave uređuje Zakonom o izvršenju i obezbjeđenju¹³. Osim toga, Zakon uređuje i sprovođenje izvršenja i obezbjeđenja, kao i uslove za obavljanje djelatnosti izvršitelja. Pod prinudnom naplatom podrazumijeva se obaveza i ovlašćenje Narodne banke Srbije da sa svih računa klijenata kod banaka dužnika na kojima klijent ima sredstva, bez njegove saglasnosti, izvrši plaćanje obaveza po izvršnim rješenjima (poreskih, carinskih i drugih organa) i naložima (po osnovu hartija od vrijednosti, mjenica i ovlašćenja) po propisanom redosljedu prioriteta. Organizacija za prinudnu naplatu je poseban organizacioni dio Narodne banke Srbije, koji postupajući po nalogu suda ili izvršitelja vrši prenos novčanih sredstava sa računa izvršnog dužnika. Dužnici nad kojima se vrši prinudna naplata su: pravna lica koja imaju račune kod banaka,

¹³ Zakon o izvršenju i obezbjeđenju (Sl. glasnik RS", br. 31/2011, 99/2011 - dr. zakon i109/2013 - odluka US) http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_izvršenju_i_obezbjeđenju.html

fizička lica koja obavljaju djelatnost i imaju račune kod banaka i banke koje imaju račune kod Narodne banke Srbije.¹⁴

Pokretanje i sprovođenje postupka izvršenja i obezbjeđenja

U skladu sa Zakonom, postupak izvršenja i postupak obezbjeđenja pokreću se na predlog izvršnog povjerioca ili po službenoj dužnosti kada je to zakonom određeno. Izvršenje i obezbjeđenje određuje sud, a sprovodi ga sud ili izvršitelj. Dalje, Zakon predviđa načelo hitnosti postupka izvršenja i obezbjeđenja, odnosno da u postupku izvršenja i obezbjeđenja odlaganje nije dozvoljeno, osim ako zakonom nije izričito propisano drugačije.

O prijedlogu za izvršenje sud je dužan da odluči u roku od pet radnih dana od dana podnošenja predloga i da odluku dostavi strankama u roku od pet radnih dana od dana donošenja, osim ako se predlog za izvršenje zasniva na stranoj izvršnoj ispravi koja nije prethodno priznata od domaćeg suda. U slučaju da o priznanju strane izvršne isprave odlučuje sud nadležan za njeno izvršenje, sud je dužan da o predlogu za izvršenje odluči u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga, ukoliko je predlog za izvršenje podniet istovremeno sa predlogom za priznanje strane izvršne isprave.

Rokovi koje određuje sud za preduzimanje određenih radnji ne mogu biti duži od pet radnih dana, osim ako Zakonom nije drugačije propisano. Stranka koja nije preduzela radnju u roku koji je određen zakonom ili koji je odredio sud, gubi pravo na preduzimanje te radnje.

U izvršnom postupku sud, odnosno izvršitelj postupaju isključivo na osnovu podnesaka i drugih pismena, a izvršitelj postupa i na osnovu sudske odluke i opšteg ovlašćenja izvršnog povjerioca, ako zakonom nije drugačije propisano.

Dostavljanje izvršnom dužniku

Dostavljanje izvršnom dužniku koji je pravno lice ili preduzetnik vrši se na adresi sjedišta pravnog lica ili preduzetnika koje je upisano u registru Agencije za privredne registre i drugim javnim registrima.

Dostavljanje izvršnom dužniku koji je fizičko lice vrši se na adresi prebivališta ili boravišta upisanu kod organa nadležnog za vođenje evidencije o ličnim kartama.

Izvršni povjerilac dužan je da sudu dostavi adresu izvršnog dužnika koja odgovara adresi iz evidencije nadležnog organa. Ukoliko dostavljanje nije bilo moguće izvršiti na navedeni način, u roku od pet radnih dana od dana upućivanja pismena, dostavljanje se vrši isticanjem na oglasnu tablu nadležnog suda. U slučaju da nije moguće izvršiti dostavljanje rješenja o izvršenju donijetog na osnovu vjerodostojne isprave, ponovna dostava vrši se nakon 15 dana od dana isteka navedenog roka. Ukoliko nova dostava ne bude uspješna, dostavljanje se vrši isticanjem na oglasnu tablu suda.

¹⁴ Internet stranica Narodne banke Srbije <http://www.nbs.rs/internet/cirilica/67/index.html> (13.3.2014)

Sud je dužan da narednog dana od isteka predviđenog roka izvrši isticanje pismena na oglasnu tablu suda. Smatra se da je dostava izvršena istekom roka od pet radnih dana od dana isticanja pismena na oglasnu tablu suda.

Osnovna pravila u vezi sa izvršenjem

Zakonom je predviđeno da se izvršenje može odrediti na osnovu izvršne isprave¹⁵ i vjerodostojne isprave.

Izvršenje radi ostvarivanja novčanog potraživanja određuje se i na osnovu vjerodostojne isprave.

Vjerodostojna isprava je:

- 1) mjenica i ček domaćeg ili stranog lica, sa protestom ako je to potrebno za zasnivanje potraživanja;
- 2) obveznica i druga hartija od vrijednosti izdata u seriji, koja imaocu daje pravo na isplatu nominalne vrijednosti;
- 3) faktura (račun) domaćeg ili stranog lica, sa otpremnicom ili drugim pismenim dokazom da je izvršni dužnik obaviješten o nastaloj obavezi;
- 4) izvod iz poslovnih knjiga za izvršene komunalne i slične usluge;
- 5) javna isprava koja konstituše izvršivu novčanu obavezu;
- 6) bankarska garancija;
- 7) akreditiv;
- 8) ovjerena izjava izvršnog dužnika kojom ovlašćuje banku da sa njegovog računa izvrši prenos novčanih sredstava na račun izvršnog povjerioca;
- 9) obračun kamate sa dokazima o osnovu dospelosti i visini potraživanja;

¹⁵ Izvršne isprave su: pravnosnažna odluka suda i sudske poravnane, kao i drugi akti stranaka koji su zakonom izjednačeni sa sudskim poravnanjem; pravnosnažna, odnosno konačna odluka donijeta u upravnom i prekršajnom postupku i poravnane u upravnom postupku, ako glase na ispunjenje novčane obaveze i ako posebnim zakonom nije drugačije određeno; izvod iz registra založnih prava na pokretnim stvarima i pravima i izvod iz registra finansijskog lizinga koji sadrži podatke o ugovoru o finansijskom lizingu i predmetu finansijskog lizinga; ugovor o hipoteci, odnosno založna izjava, sačinjena saglasno propisima kojima se uređuje hipoteka; usvojeni plan reorganizacije u stečajnom postupku, čije je usvajanje potvrđeno odlukom suda; izvršna odluka koja je potvrđena kao Evropska izvršna isprava; druga isprava koja je zakonom određena kao izvršna isprava.

- 10) privremena ili okončana situacija u vezi sa izvršenim građevinskim radovima;
- 11) obračun o nagradi i naknadi advokata.

Vjerodostojna isprava podobna je za izvršenje ako su u njoj naznačeni izvršni povjerilac i izvršni dužnik, predmet, vrsta, obim i vrijeme ispunjenja obaveze. Kad se iz vjerodostojne isprave ne vidi dospelost potraživanja, izvršenje se određuje ako je izvršni povjerilac podnio pismeni dokaz da je izvršnog dužnika pozvao da ispuni dospjelu obavezu u naknadno ostavljenom roku.

Sredstva i predmeti izvršenja

U skladu sa Zakonom, sredstva izvršenja su izvršne radnje kojima se po zakonu potraživanje prinudno ostvaruje. Sredstva izvršenja radi ostvarenja novčanog potraživanja su: prodaja pokretnih stvari, prodaja nepokretnosti, prenos novčanog potraživanja, prenos potraživanja za predaju pokretnih stvari ili nepokretnosti, unovčenje drugih imovinskih prava, prenos sredstava koja se vode na računu kod banke, prodaja akcija i prodaja udela u privrednim subjektima.

Sredstva izvršenja radi ostvarenja nenovčanog potraživanja su: predaja pokretnih stvari, ispražnjenje i predaja nepokretnosti, izvršenje obaveze činjenjem, nečinjenjem ili trpljenjem, izvršenje odluka iz porodičnih odnosa, izvršenje radi vraćanja zaposlenog na rad, izvršenje odluke o diobi stvari, upis u javne knjige i izdejstvovanje izjave volje.

Predmet izvršenja su stvari i prava na kojima se po zakonu može sprovesti izvršenje radi ostvarivanja potraživanja. Predmet izvršenja ne mogu biti stvari izvan prometa, kao ni druge stvari koje zakon isključuje. Predmet izvršenja ne mogu biti objekti, oružje i oprema namijenjeni odbrani i bezbjednosti države.

Sud određuje izvršenje, odnosno obezbjeđenje onim sredstvom i na onim predmetima koji su navedeni u predlogu za izvršenje, odnosno u predlogu za obezbjeđenje, kad se izvršenje određuje na predlog izvršnog povjerioca. Izvršitelj sprovodi izvršenje na onim sredstvima i predmetima izvršenja koji su navedeni u rješenju o izvršenju, a kad sredstvo i predmet izvršenja nijesu navedeni, izvršitelj sprovodi izvršenje, na osnovu sopstvenog zaključka, na sredstvima i predmetima izvršenja kojim se najpovoljnije ostvaruje namirenje izvršnog povjerioca.

Predlog za izvršenje

U predlogu za izvršenje, kao i u predlogu za sprovođenje izvršenja moraju biti naznačeni izvršni povjerilac i izvršni dužnik, sa adresama, izvršna ili vjerodostojna isprava i obaveza izvršnog dužnika. U predlogu za izvršenje izvršni povjerilac navodi i sredstva i predmete izvršenja, odnosno zahtjev da se izvršenje sprovede na cjelokupnoj imovini izvršnog dužnika, kao i druge podatke koji su potrebni za sprovođenje izvršenja.

U privrednim stvarima kada je izvršni dužnik pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje obavlja djelatnost radi sticanja dobiti i ima otvoren račun u skladu sa propisima o

platnom prometu, u predlogu za izvršenje ili za sprovođenje izvršenja, pored obavezne sadržine, moraju biti navedeni i sljedeći podaci:

- matični broj stranaka, odnosno poreski identifikacioni broj ili za strana pravna lica odgovarajući identifikacioni broj;
- brojevi računa izvršnog povjerioca i dužnika kod poslovnih banaka sa nazivima banaka.

Predlog za izvršenje na osnovu vjerodostojne isprave mora da sadrži zahtjev da sud obaveže dužnika da namiri potraživanje zajedno sa odmjerenim troškovima.

Uz predlog za izvršenje, izvršni povjerilac je dužan da priloži izvršnu ispravu ili vjerodostojnu ispravu u originalu ili ovjerenoj kopiji ili prepisu, kao i druge isprave kada je to zakonom predviđeno. Izvršna isprava mora biti snabdjevena klauzulom pravnosnažnosti, izuzev kada je zakonom dozvoljeno izvršenje nepravnosnažnih odluka. Strana verodostojna isprava na kojoj se zasniva predlog mora se priložiti prevedena od sudskog prevodioca na jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu.

U predlogu za izvršenje mora se naznačiti da li će izvršenje sprovođiti sud ili izvršitelj. Predlog za izvršenje podnosi se u najmanje četiri primjerka.

Postupak izvršenja će se obustaviti bez pristanka izvršnog dužnika ako izvršni povjerilac povuče predlog za izvršenje, u cjelini ili djelimično. Odlukom o obustavi izvršenja ukinuće se sve sprovedene izvršne radnje ako se time ne dira u stečena prava trećih lica. Izvršni povjerilac može ponovo da podnese predlog za izvršenje.

Odluke

Odluke u izvršnom postupku donose se u obliku rješenja ili zaključka. Rješenjem o izvršenju dozvoljava se izvršenje na imovini izvršnog dužnika, pod uslovima i obimu određenim Zakonom. Zaključkom suda određuje se sprovođenje pojedinih radnji i upravlja postupkom.

U pogledu sadržine rješenja, Zakon predviđa da u rješenju o izvršenju moraju biti navedeni: sud, izvršni povjerilac, izvršni dužnik, izvršna, odnosno vjerodostojna isprava, potraživanje izvršnog povjerioca, pouka o pravnom lijeku, kao i drugi podaci potrebni za sprovođenje izvršenja. U rješenju o izvršenju navode se sredstvo i predmet izvršenja, ako su označeni u predlogu za izvršenje. Rješenje o izvršenju na osnovu vjerodostojne isprave stvara obavezu za izvršnog dužnika da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja, namiri potraživanje zajedno sa odmjerenim troškovima, pri čemu se određuje izvršenje radi ostvarivanja tih potraživanja.

Rješenje kojim se predlog za izvršenje potpuno ili djelimično odbija mora biti obrazloženo.

Rješenje kojim se usvaja predlog dostavlja se izvršnom povjeriocu i izvršnom dužniku, a rješenje kojim se odbija predlog dostavlja se samo izvršnom povjeriocu. Osim toga, rješenje o izvršenju na novčanom potraživanju dostavlja se i izvršnom dužniku izvršnog dužnika, a rješenje o izvršenju nad sredstvima na računu izvršnog dužnika dostavlja se i organizaciji za prinudnu naplatu.

Ukoliko se rješenje o izvršenju pobija samo u dijelu kojim je određeno izvršenje, dalji postupak nastavlja se kao postupak po prigovoru protiv rješenja o izvršenju donijetog na osnovu izvršne isprave. Ukoliko se rješenje o izvršenju pobija u cjelini ili samo u dijelu kojim je izvršni dužnik obavezan da namiri potraživanje, o prigovoru odlučuje sudija koji je donio rješenje o izvršenju. Prigovor odlaže izvršenje rješenja, osim kada je rješenje donijeto na osnovu mjenice.

Izvršenje radi naplate novčanog potraživanja

U dijelu koji se odnosi na izvršenje radi naplate novčanog potraživanja, Zakon predviđa sljedeće načine izvršenja:

- *Izvršenje na pokretnim stvarima* sprovodi se popisom, procjenom i prodajom stvari, kao i namirenjem izvršnog povjerioca od iznosa dobijenog prodajom.
- *Izvršenje na nepokretnosti* sprovodi se zabilježbom rješenja o izvršenju ili zaključka izvršitelja o sprovođenju izvršenja u javnu knjigu, utvrđivanjem vrijednosti nepokretnosti, prodajom nepokretnosti i namirenjem izvršnih povjerilaca iz iznosa dobijenog prodajom.
- *Izvršenje na potraživanju izvršnog dužnika* sprovodi se zapljenom potraživanja i prenosom potraživanja radi naplate, odnosno prenosom umjesto isplate, ako zakonom nije drugačije određeno.
- *Izvršenje na zaradi i drugim stalnim novčanim primanjima* - rješenjem, odnosno zaključkom o pljenidbi zarade, određuje se pljenidba na određenom dijelu zarade i nalaže se državnom organu, pravnom licu ili drugom poslodavcu koji izvršnom dužniku isplaćuje zaradu, da novčani iznos, za koji je određeno izvršenje, isplati odnosno isplaćuje izvršnom povjeriocu.
- *Izvršenje na računu izvršnog dužnika* radi ostvarenja novčanog potraživanja prema pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu koje obavlja djelatnost sprovodi se na svim dinarskim sredstvima na njegovim tekućim računima i na svim deviznim sredstvima na njegovim deviznim računima, osim onih koji su zakonom izuzeti od izvršenja.
- *Izvršenje na štednom ulogu i tekućem računu* radi naplate potraživanja na štednom ulogu vrši se zapljenom i isplatom.
- *Izvršenje na hartijama od vrijednosti i na udjelima u privrednom društvu* sprovodi se upisom i sticanjem založnog prava, pljenidbom, procjenom, prodajom i namirenjem izvršnog povjerioca.

Izvršenje na računu izvršnog dužnika

Obim izvršenja prema pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu koje obavlja djelatnost i korisniku budžetskih sredstava

U skladu sa Zakonom, izvršenje na sredstvima na tekućem računu radi ostvarenja novčanog potraživanja prema pravnom licu, preduzetniku i fizičkom licu koje obavlja djelatnost sprovodi se na svim dinarskim sredstvima na njegovim tekućim računima i na svim deviznim sredstvima na njegovim deviznim računima, osim onih koji su zakonom izuzeti od izvršenja.

Izvršenje koje se odnosi na korisnike budžetskih sredstva, kada je u predlogu za izvršenje naveden račun izvršenja budžeta, sprovodi se na način propisan zakonom kojim se uređuje budžetski sistem.

Isplata deviznih sredstava sa deviznog računa vrši se u dinarskoj protivvrijednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan prenosa sredstava, ako kurs nije određen rješenjem o izvršenju, odnosno zaključkom. Ukoliko obaveza iz izvršne isprave glasi na stranu valutu, izvršenje će se sprovesti na sredstvima na deviznom računu izvršnog dužnika, a ako izvršni dužnik nema devizni račun ili na deviznom računu nema dovoljno sredstava, izvršenje se sprovodi sa dinarskog računa na način propisan Zakonom.

Izvršni povjerilac je dužan da u predlogu za izvršenje, pored navedenih podataka, naznači broj tekućeg računa, matični broj i poreski identifikacioni broj izvršnog dužnika, kao i broj svog tekućeg računa, vrstu kamate, visinu kamate i način obračuna za period za koji se kamata obračunava. U slučaju da je u predlogu za izvršenje kao izvršni dužnik naznačena Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, izvršni povjerilac je dužan da, pored računa izvršenja budžeta naznači i korisnika budžetskih sredstava zbog čijeg rada je nastalo potraživanje.

Ako na zahtev izvršnog poverioca izvršni dužnik ne dostavi podatke iz stava 1. ovog člana, izvršni poverilac može da preda predlog i bez njih, uz dokaz o traženju podataka, a sud, odnosno izvršitelj će zatražiti od organizacije za prinudnu naplatu da mu dostavi ove podatke.

Organizacija za prinudnu naplatu je dužna da bez odlaganja dostavi podatke sudu, izvršitelju ili licu koje dokaže da za to ima opravdan interes.

Sprovođenje izvršenja

Rješenje o izvršenju, odnosno zaključak o sprovođenju izvršenja dostavlja se organizaciji za prinudnu naplatu sa nalogom da novčani iznos za koji je određeno izvršenje prenese sa računa izvršnog dužnika na račun izvršnog povjerioca. Ukoliko po rješenju, odnosno zaključku ne može da postupi zbog nepotpunih ili netačnih podataka, organizacija za prinudnu naplatu dužna je da ga bez odlaganja vrati sudu, odnosno izvršitelju uz obavještenje o razlozima vraćanja.

Po prijemu rešenja, odnosno zaključka organizacija za prinudnu naplatu bez odlaganja nalaže svim bankama i nadležnom državnom organu kod kojih izvršni dužnik ima otvorene račune da izvrše blokadu svih računa i da bez odlaganja dostave stanje na svim računima, uz zabranu otvaranja novih računa, a bankama kod kojih izvršni dužnik nema otvoren račun nalaže da mu račun ne otvaraju dok blokada traje. Po prijemu stanja sredstava na računima izvršnog dužnika organizacija za prinudnu naplatu nalaže prenos sredstava sa tekućeg računa izvršnog dužnika na tekući račun izvršnog povjerioca i to prvo dinarska sredstva, pa tek ako njih nema dovoljno onda devizna sredstva, sve do potpunog namirenja.

Banka, odnosno nadležni državni organ dužan je da bez odlaganja izvrši prenos sredstava po nalogu organizacije za prinudnu naplatu i da je bez odlaganja o tome obavijesti. Po sprovođenju rešenja, odnosno zaključka, organizacija za prinudnu naplatu vrši deblokadu računa izvršnog dužnika. Ukoliko izvršni dužnik na računima koji su blokirani nema sredstava za izmirenje duga, a promijeni se sredstvo izvršenja, računi ostaju blokirani do konačnog namirenja izvršnog povjerioca.

Što se tiče redosljeda naplate, Zakon propisuje da je organizacija za prinudnu naplatu dužna da istog dana kada je primila rješenje, odnosno zaključak, postupi po redosljedu izvršenja prema vremenu prijema rešenja, odnosno zaključk.

Obaveza izvještavanja

Zakon obavezuje organizacija za prinudnu naplatu da svakodnevno izvještava sud, odnosno izvršitelja o sprovedenim izvršenjima. Organizacija za prinudnu naplatu je u obavezi da obavijesti sud, ako u roku od 15 dana od dana prijema rešenja, odnosno zaključka nije sprovedeno izvršenje. U tom slučaju, sud će u roku od pet radnih dana pozvati izvršnog povjerioca da se izjasni o daljem toku postupka i odrediti mu rok za izjašnjenje. Ukoliko se u predviđenom roku izvršni povjerilac ne izjasni, sud obustavlja postupak izvršenja.

Povremena davanja

Prema odredbama Zakona, ukoliko se rješenjem, odnosno zaključkom izvršnom dužniku nalaže plaćanje povremenih davanja koja dopijevaju u određenim vremenskim razmacima (novčana renta usljed tjelesne povrede ili narušenja zdravlja, umanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili gubitka izdržavanja i sl), organizacija za prinudnu naplatu nalaže banci ili nadležnom državnom organu da izvrši i isplatu budućih davanja po njihovoj dospjelosti. Redosljed naplate svih budućih obroka računa se prema vremenu prijema rešenja, odnosno zaključka.

Osim toga, organizacija za prinudnu naplatu vodi posebnu evidenciju o rešenjima i zaključcima kojima je određena naplata budućih povremenih davanja.

Zastajanje sa izvršenjem

Na zahtev izvršnog povjerioca koji podnese dokaz da je pred sudom, odnosno izvršiteljem povukao predlog za izvršenje, organizacija za prinudnu naplatu nalaže banci, odnosno nadležnom državnom organu da zastane sa izvršenjem do donošenja odluke o obustavi postupka.

Izvršenje prema solidarnim dužnicima

U sprovođenju izvršenja protiv dva ili više izvršnih dužnika koji solidarno odgovaraju za obavezu iz izvršne isprave i koji su obuhvaćeni istim rješenjem, odnosno zaključkom, organizacija za prinudnu naplatu blokira sve račune svih solidarnih izvršnih dužnika, a prenos sredstava se vrši prema redosljedu navedenom u rješenju, odnosno zaključku, do potpunog namirenja.

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju Srbije ne sadrži posebne odredbe o izvršenju po osnovu mjenice, odnosno odredbe koje predviđaju da mjenični povjerilac može izvršenje po osnovu mjenice zahtijevati direktnim podnošenjem organizaciji za prinudnu naplatu zahtjeva za izvršenje po toj mjenici.

Izvori informacija

Internet stranica Centralne banke Crne Gore

http://www.cb-mn.org/index.php?mn1=platni_promet&mn2=prinudna_naplata

Internet stranica Narodne banke Srbije <http://www.nbs.rs/internet/cirilica/67/index.html>

European Judicial Network

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_sln_en.htm#2

Ovršni zakon (NN 112/12, 25/13) <http://www.zakon.hr/z/74/Ovr%C5%A1ni-zakon>

Predlog zakona o dopuni Zakona o izvršenju i obezbjeđenju

http://www.skupstina.me/~skupcg/skupstina/cms/site_data/DOC25/ZAKONI%20I%20IZVJESTAJI/398/398_0.PDF

Zakono izvršbi in zavarovanju (Službeni list No. 3/07, 93/07, 37/08, 45/08, 28/09, 51/10, 26/11, 17/13) <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1008>

Zakon o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl. list Crne Gore", br. 36/11 od 27.07.2011)

Zakon o izvršenju i obezbeđenju (Sl. glasnik RS", br. 31/2011, 99/2011 - dr. zakon i109/2013 - odluka US)

http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_izvršenju_i_obezbedjenju.html